29.2 Texte/Übungen

I. "Sāvitrī"

1. आसीन्मद्रेषु धार्मिको नृपतिरश्वपतिर्नाम। 2. अश्वपतिरप्रजः। स प्रजार्थे शतसहस्रवारं सावित्रीसूक्तं पठित्वैतेन महाव्रतेन दीर्घकालमतिष्ठत्। 3. अथ देवीसावित्रीसंतुष्ट्या तस्य भार्यायामेका कन्याजायत। 4. प्रसन्नेनाश्वपतिना तस्याः कन्यायाः सावित्रीति नाम कृतम्। 5. परं तस्याः कन्यायास्तेजसा प्रतिवारितेषु राजपुत्रेषु न कश्चित् तामवरयत्। 6. ततो मन्त्रिणमाहूय नृपतिरादिष्टवान् मत्कन्यया सह सर्वदेशेषु यात्रां कृत्वा पत्युरन्वेषणं कुर्विति। 7. मन्त्रिणा सह कृतयात्रा पुनः प्रत्यागम्य सावित्र्यश्वपतिमेवमभाषत। 8. सर्वाणि तीर्थानि सर्वाञ्चाश्रमान् गत्वा शाल्वेषु द्युमत्सेनस्य नृपतेः पुत्रः सत्यवान् मया पतिरिति वृत इति। 9. यदा सत्यवाञ्छिशुरासीत् तदा विनष्टचक्षुषो द्युमत्सेनस्य समीपवासी कश्चिन्नृपतिस्तस्य राज्यं हृतवान्।

10. तदा हृतराज्यो द्युमत्सेनः स्वपुत्रेण सह महारण्यं गतः । तत्र तेन तपः कृतम् । 11. एतस्मिंस्तपोवने तस्य पुत्रः समवर्धत । 12. सावित्र्या वरणमाकर्ण्य सभायां संनिहितेन मुनिना नारदेनैवमुदितम् 13. यत् सावित्र्या कृतं स महान् प्रमाद इति । 14. ततोऽश्वपतिरुदितवान् । भवान् किं वदति । तेजस्वी बुद्धिमांश्च राजपुत्रः स सत्यवानिति । 15. नारदः प्रत्यभाषत । किंतु तस्यैको दोषोऽस्ति । अद्यप्रभृति संवत्सरेण सत्यवान् क्षीणायुर्मरिष्यति । 16. सकृद् वृतं पतिं त्यक्त्वा द्वितीयं वरयितुं न शक्यत इति । 17. तदाश्वपतिः समाहूतसर्वब्राह्मणः कन्यया सह महारण्यं प्रातिष्ठत् । 18. द्युमत्सेनाश्रमं गत्वा कन्याप्रदानं कृत्वा सुखेन स्वभवनं प्रत्यागच्छत् । 19. सत्यवान् तां कन्यां लब्ध्वा गुणवद्भार्यायाममोदत । ईप्सितं पतिं लब्ध्वा सावित्र्यप्यमोदत ।

20. दिवसान् गणितवत्याः सावित्र्या हृदये नारदवाचो नित्यशोऽवर्तन्त । 21. एकदा सावित्र्या मनसि दृष्टं सत्यवान् चतुर्दिवसेन मरिष्यतीति । 22. ततः सा त्रिरात्रमुपवासं कृत्वा व्रतं तस्थौ । 23. चतुर्थदिवसे यदा सत्यवान् काष्ठं कर्तितुं परशुं स्कन्धे धृत्वा प्रातिष्ठत् तदा सावित्री तं बभाषे । 24. अद्याहमपि त्वया सह वनं गच्छामीति । श्रान्तबलः सत्यवान् वनमेकाकी मा गच्छत्विति सा चिन्तयामास । 25. त्वं यदि मया सहागच्छसि तर्हि प्रथमं मम मातापितरावामन्त्रयेति सत्यवानवदत् । 26. एवं कृत्वा सावित्री पत्या सहागच्छत् । 27. वने सत्यवान् काष्ठं कर्तित्वा श्रान्तः । तस्य शिरसि वेदना जाता । 28. पतिं दुर्बलशरीरं दृष्ट्वा सावित्री भूमावुपविश्य पत्युः शिर उत्सङ्गेऽधारयत् ।

29. ततः सा सत्यवतः पार्श्वे स्थितं सूर्यतेजसं पुरुषमैक्षत । 30. सोऽभाषत । अहं यमः । तव पत्युरायुषोऽपहरणायात्रागत इति । 31. ततो यमः सत्यवतो देहात् तस्य जीवमङ्गुष्ठमात्रं निरकर्षत् प्रातिष्ठच्च । 32. यदा सावित्री यममन्वगच्छत् तदा सोऽवदत् । सावित्रि! प्रत्यागच्छ । तव पत्युरौर्ध्वदेहिकं त्वया कर्तव्यमिति । 33. सावित्री तु प्रत्यभाषत । यत्र मे पतिर्नीतो यत्र वा स स्वयं गच्छति तत्राहं गच्छामीति । 34. तदाकर्ण्य

तस्याः पतिभक्त्या प्रसन्नो यमोऽवदत्। अत्रागच्छ। संतुष्टोऽस्मि तव वचनेन। वरचतुष्टयं वरयेति। 35. एवं सावित्र्या वरचतुष्टयं वृतम्। 36. प्रथमं मम श्वशुरश्चक्षुर्लभतामिति। द्वितीयं स स्वराज्यं पुनर्लभतामिति। 37. तृतीयं मम जनकोऽश्वपतिरपुत्रः शतपुत्राँल्लभतामिति। 38. अथ चतुर्थवरेण मयि पुत्रशतं जायतामिति सावित्र्यवदत्। 39. ततः सावित्र्या वचनेन संतुष्टो यमोऽन्त्यं वरं दातुमैच्छत्। 40. तदा सावित्र्यवदत्। मयि पत्या विना पुत्रशतं कथं जनिष्यति। अतः सत्यवाञ्जीवत्विति। 41. यमस्तस्य जीवितं प्रतिदाय सावित्रीमवदत्। 42. पत्या सह सहस्रवर्षाणि जीवेरिति। 43. तदा सत्यवान् प्रबुध्य सावित्र्या सह मातापितरौ प्रतिजगाम॥

Siehe Anmerkungen zu den Komposita in der entsprechenden Textversion im Appendix.

29.2. Sāvitrī

(Die Bahuvrīhi sind unterstrichen und in der Hilfe erklärt.)

1. āsīn madreṣu dhārmiko nṛpatir aśvapatir nāma |
   Es war (einmal) bei den Madra ein tugendhafter König namens Ashvapati.

2. aśvapatir aprajah | sa prajārthe śatasahasra vāraṃ sāvitrīsūktaṃ paṭhitvaitena mahāvratena dīrghakālam atiṣṭhat |
   Ashvapati war kinderlos. Um der Nachkommenschaft willen rezitierte er hunderttausendmal die Savitri-hymne (und) dieses grosse Gelübde hielt er lange Zeit bei.

3. atha devī sāvitrī saṃtuṣṭyā tasya bhāryayām ekā kanyājāyata |
   Endlich war die Göttin Savitri zufrieden (und) seine Frau gebar ein Mädchen.

4. prasannenāśvapatinā tasyāḥ kanyāyāḥ sāvitrīti nāma kṛtam |
   Der zufriedene Ashvapati gab seiner Tochter den Namen Savitri.
   (Vom zufriedenen Ashvapati wurde seiner Tochter der Name Savitri gegeben.)

5. paraṃ tasyāḥ kanyāyās tejasā prativāriteṣu rājaputreṣu na kaścit tām avarayat |
   Später, weil sie durch die Schönheit dieser jungen Frau gehemmt waren, umwarb sie nicht einer unter den Königssöhnen.

6. tato mantriṇam āhūya nṛpatir ādiṣṭavān matkanyayā saha sarvadeśeṣu yātrāṃ kṛtvā patyur anveṣaṇam kurviti |
   Darauf rief der König seinen Minister herbei und befahl (ihm): «Unternimm zusammen mit meiner Tochter eine Reise in alle Länder und mache einen Ehemann ausfindig.»
   (… eine Reise ... als Suche eines Ehemannes.)

7. mantriṇā saha kṛtayātrā punaḥ pratyāgamya sāvitry aśvapatim evam abhāṣata |
   (Savitri, sie, die mit dem Minister die Reise unternommen hatte, kehrte wieder zurück (und) sprach ...)
   Nachdem sie die Reise mit dem Minister zusammen gemacht hatte, kehrte Savitri wieder zurück und sprach folgendes zu Ashvapati:

8. sarvaṇi tīrthāṇi sarvāñ cāśramān gatvā śālveṣu dyumatsenasya nṛpateḥ putraḥ satyavān mayā patir iti vṛta iti |
   «Zu allen Wallfahrtsorten und allen Ashrams sind wir gegangen; der Sohn des Dyumatsena, König der Shalva, Satyavan allein ist der von mir auserwählte Gatte».

9. yadā satyavāñ chiśur āsīt tadā vinaṣṭacakṣuṣo dyumatsenasya samīpavāsī kaścin nṛpatis tasya rājyaṃ hṛtavān |
   Als Satyavan ein Kind war, da wurde Dyumatsena blind und ein König, der in dessen Nachbarschaft lebte, raubte sein Königreich.
   (Als Satyavan ein Kind war, da war Dyumatsena einer, der verlorene Augen hatte, (und) ein nahe ihm lebender König raubte sein Königreich.)

10. tadā hṛtarājyo dyumatsenaḥ svaputreṇa saha mahāraṇyaṃ gataḥ | tatra tena tapaḥ kṛtam |
    Damals ging der seines Königreichs beraubte Dyumatsena zusammen mit seinem Sohn in einen grossen Wald. Dort übten sie sich in Askese.

11. etasmiṃs tapovane tasya putraḥ samavardhata |
    In diesem Asketenhain wuchs sein Sohn heran.

12. sāvitryā varaṇam ākarṇya sabhāyāṃ saṃnihitena muninā nāradenaivam uditam |
    Als er Savitris Wahl hörte, sagte der in der Versammlung anwesende Muni Narada (folgendes):

13. yat sāvitryā kṛtaṃ sa mahān pramāda iti |
    Was von Savitri gemacht worden ist, das ist ein grosser Fehler.

© 2021 Peter Meyer & Ralph M. Steinmann. Alle Rechte vorbehalten.

14. tato ’śvapatir uditavān | bhavān kiṃ vadati | tejasvī buddhimāmś ca rājaputraḥ sa satyavān iti |
Da sprach Ashvapati: «Was sagt Ehrwürden (da)? Würdig und klug ist der Königssohn, dieser Satyavan.»

15. nāradaḥ pratyabhāṣata | kimtu tasyaiko doṣo ’sti | adyaprabhṛti saṃvatsareṇa satyavān kṣīṇāyur mariṣyati |
Narada antwortete: | «Aber er hat einen Fehler. Von heute an in einem Jahr wird Satyavan, dem Tode geweiht, sterben.

16. sakṛd vṛtaṃ patiṃ tyaktvā dvitīyaṃ varayituṃ na śakyata iti |
Wenn sie den erwählten Gatten dereinst verloren hat, kann sie nicht ein zweites Mal (einen) erwählen.»
(Einmal den erwählten Gatten verloren habend, ein zweites Mal werben wird nicht vermocht.»)

17. tadāśvapatiḥ samāhūtasarvabrāhmaṇaḥ kanyayā saha mahāraṇyaṃ prātiṣṭhat |
Da rief Ashvapati alle Brahmanen zusammen (und) brach mit seiner Tochter zusammen in den grossen Wald auf.

18. dyumatsenāśramaṃ gatvā kanyāpradānaṃ kṛtvā sukhena svabhavanaṃ pratyāgacchat |
Er ging in Dyumatsenas Ashram, gab (seine) Tochter in die Ehe (und) kehrte glücklich in seinen Palast zurück.

19. satyavān tām kanyāṃ labdhvā guṇavadbhāryāyām amodata | īpsitaṃ patiṃ labdhvā sāvitry apy amodata |
Satyavan, der dieses Mädchen bekommen hatte, freute sich über (seine) tugendhafte Ehefrau. Auch Savitri freute sich über den erlangten Wunschgatten.

20. divasān gaṇitavatyāḥ sāvitryā hṛdaye nāradavāco nityaśo avartanta |
Naradas Worte rührten sich immerzu im Herzen von Savitri, die die Tage gezählt hatte.

21. ekadā sāvitryā manasi dṛṣṭaṃ satyavān caturdivasena mariṣyatīti |
Eines Tages kam Savitri in den Sinn: «Satyavan wird innert vier Tagen sterben.»

22. tataḥ sā trirātram upavāsaṃ kṛtvā vrataṃ tasthau |
Darauf fastete sie drei Nächte lang und legte ein Gelübde ab.

23. caturthadivase yadā satyavān kāṣṭhaṃ kartituṃ paraśuṃ skandhe dhṛtvā prātiṣṭhat tadā sāvitrī taṃ babhāṣe |
Am vierten Tag, als Satyavan, eine Axt auf der Schulter tragend, um Holz zu spalten, aufbrach, da sprach Savitri zu ihm:

24. adyāham api tvayā saha vanaṃ gacchāmīti | śrāntabalaḥ satyavān vanam ekākī mā gacchatviti sā cintayām āsa |
«Heute gehe ich auch mit dir in den Wald». Satyavan, dessen Kraft ermüdet ist, soll nicht alleine in den Wald gehen, dachte sie bei sich.

25. tvaṃ yadi mayā sahāgacchasi tarhi prathamaṃ mama mātāpitarāv āmantrayeti satyavān avadat |
«Wenn du mit mir kommst, dann verabschiede dich zuerst von meinen Eltern», sagte Satyavan.

26. evaṃ kṛtvā sāvitrī patyā sahāgacchat |
So machte (es) Savitri und ging mit ihrem Gatten zusammen.

27. vane satyavān kāṣṭhaṃ kartitvā śrāntaḥ | tasya śirasi vedanā jātā |
Als Satyavan Holz gespalten hatte, wurde er müde. Er hatte Schmerzen im Kopf.

28. patiṃ durbalaśarīram dṛṣṭvā sāvitrī bhūmāv upaviśya patyuḥ śira utsaṅge ’dhārayat |
Savitri sah ihren Gatten mit seinem geschwächten Körper, setzte sich hin und hielt den Kopf ihres Mannes im Schoss.

© 2021 Peter Meyer & Ralph M. Steinmann. Alle Rechte vorbehalten.

29. tataḥ sā satyavataḥ pārśve sthitaṃ sūryatejasam puruṣam aikṣata |
Da erblickte sie an der Seite Satyavans ein Männchen stehen, das den Glanz der Sonne hatte.

30. so ’bhāṣata | ahaṃ yamaḥ | tava patyur āyuṣo ’paharaṇāyātrāgata iti |
Er sprach: «Ich bin Yama. Um das Leben deines Mannes fortzunehmen, bin ich hierher gekommen.»

31. tato yamaḥ satyavato dehāt tasya jīvam aṅguṣṭhamātram nirakarṣat prātiṣṭhacca |
Dann nahm Yama von Satyavans Körper das Leben, das das Mass eines Daumens hatte, weg und brach auf.

32. yadā sāvitrī yamam anvagacchat tadā so ’vadat | savitri | pratyāgaccha | tava patyur aurdhvadehikaṃ tvayā kartavyam iti |
Als Savitri Yama folgte, da sprach dieser: «Savitri, kehre um! Du musst das Totenritual für deinen Mann durchführen.

33. sāvitrī tu pratyabhāṣata | yatra me patir nīto yatra vā sa svayaṃ gacchati tatrāhaṃ gacchāmīti |
Savitri aber antwortete: «Wohin mein Gatte geführt wird oder wohin er selbst geht, dahin gehe ich (auch).

34. tad ākarṇya tasyāḥ patibhaktyā prasanno yamo ’vadat | atrāgaccha | saṃtuṣṭo ’smi tava vacanena | varacatuṣṭayaṃ varayeti |
Als er das gehört hatte, sagte Yama, froh über diese Gattenliebe: «Komm her! Ich bin erfreut über deine Worte. Wähle vier Wünsche!»

35. evaṃ sāvitryā varacatuṣṭayaṃ vṛtam |
So wählte Savitris (ihre) Vierzahl von Wünschen:

36. prathamaṃ mama śvaśuraś cakṣur labhatām iti | dvitīyaṃ sa svarājyaṃ punar labhatām iti |
«Erstens soll mein Schwiegervater sein Augenlicht (wieder) erhalten. Zweitens soll er sein Königreich wieder bekommen.

37. tṛtīyaṃ mama janako ’śvapatir aputraḥ śataputraṁ labhatām iti |
Drittens soll mein Vater, Ashvapati, der keine Söhne hat, hundert Söhne bekommen.

38. atha caturthavareṇa mayi putraśataṃ jāyatām iti |
Und sodann, mit dem vierten Wunsch, sollen mir hundert Söhne geboren werden.»

39. tataḥ sāvitryā vacanena saṃtuṣṭo yamo ’ntyaṃ varaṃ dātum aicchat |
Erfreut über Savitris Worte, wollte Yama (ihr) deshalb (noch) einen letzten Wunsch gewähren.

40. tadā sāvitry avadat | mayi putyā vinā putraśataṃ kathaṃ janiṣyati | ataḥ satyavāñ jīvatv iti |
Da sprach Savitri: «Wie sollen mir ohne Gatten hundert Söhne geboren werden? Darum soll Satyavan (wieder) leben.»

41. yamas tasya jīvitaṃ pratidāya sāvitrīm avadat |
Yama gab ihm das Leben zurück und sagte zu Savitri:

42. patyā saha sahasravarṣāṇi jīver iti |
«Mit (deinem) Gatten zusammen mögest du tausend Jahre leben!»

43. tadā satyavān prabudhya sāvitryā saha mātāpitarau pratijagāma |
Darauf kehrte Satyavan, der erwacht war, zusammen mit Savitri zu seinen Eltern zurück.

© 2021 Peter Meyer & Ralph M. Steinmann. Alle Rechte vorbehalten.

29.2.1 Hilfestellungen

(BV = Bahuvrīhi)

2. aprajaḥ: BV bestehend aus der Negationspartikel a und prajaḥ, das infolge Geschlechtswechsel aus prajā (Nachkommenschaft) entstanden ist, hier bezogen auf aśvapatir, also: «A., der ohne Nachkommenschaft war». **Solche Komposita mit einer Negationspartikel a- als Vorderglied und einem Substantiv im Hinterglied sind immer BVs**, auch wenn Lehmann sie nicht als solche bezeichnen will (vgl. seine Liste im Appendix, Seite 181). Ich berufe mich mit meiner Meinung auf den allerberühmtesten Sanskritgrammatiker, Jakob Wackernagel, Schweizer Professor in Basel (AiGr, Bd. 2.1 §111).

   paṭhitvaitena mahāvratena dīrghakālam atiṣṭhat: √sthā (1) mit Instr. = etwas beibehalten

4. sāvitrīti nāma kṛtam: Das «iti» steht hier, weil es im Zusammenhang mit der Nennung von Namen oft gebraucht wird. Für Deutschsprachige eher ungewohnt, dass hier «tasyāḥ kanyāyāḥ» im Gen. steht und nicht «tasyai kanyāyai» im Dativ; ist aber laut Grossem Petersburger Wörterbuch durchaus üblich (siehe unter «dā).

5. prativāriteṣu bzw. avarayat: kommen beide von der gleichen √vṛ (5/9), von der es zwei Kausativformen mit unterschiedlicher Bedeutung gibt. Whitney führt zwei Wurzeln auf in seinem Buch «Die Wurzeln, Verbalformen und primären Stämme der Sanskrit-Sprache, Leipzig, 1884, sagt aber dort auch, dass sie «im letzten Grund identisch sind». Also, Kausativ (1): varayati = (aus)wählen, um jemanden werben Kausativ (2): vārayati = zurückhalten, abwehren, hemmen, unterdrücken, verbieten.

6. ādiṣṭavān: Nom. Sg. m. Partizip Perfekt Aktiv von ā + √diś (6)

   anveṣaṇam kurviti = anveṣaṇam kuru iti: kuru ist Imperativ 2. Sg. Präsens Par. √kṛ; der ganze Ausdruck lässt sich übersetzen mit «ausfindig machen» oder «sich auf die Suche machen» (natürlich mit dem Ziel zu finden)

7. kṛtayātrā: BV bestehend aus kṛta und yātrā, als BV also: «eine (siehe Endung auf -ā), die eine Reise gemacht hat», hier als Attribut zu Savitrī; dazu Grammatik, 29.1.8
   Merke: Das BV-Kompositum hat immer ein Substantiv als Hinterglied! Ihr müsst also bei dieser Art von Kompositum nicht nur auf seine Struktur schauen, sondern auch auf seine Verwendung (als Adjektiv zu einem Substantiv).

8. patir iti vṛta iti: Wieso steht hier zweimal «iti»? Die Lösung dieser Frage besteht darin, dass man das erste iti (wie im Wörterbuch auch vorgesehen) als verstärkende Partikel übersetzt, bspw. mit «wirklich», «allein», «nur» oder etwas Ähnlichem.

9. vinaṣṭacakṣuṣo: BV bestehend aus dem PPP vinaṣṭa von vi + √naś (4) und cakṣus = Auge, als BV also: «einer, der verdorbene Augen hat», hier bezogen auf Dyumatsena

   hṛtavān: Nom. Sg. m. Partizip Perfekt. Aktiv √hṛ (1)

10. hṛtarājyo: BV bestend aus dem PPP √hṛ (1) und rājya = Königreich, als BV also: «einer, dem das Königreich geraubt worden ist», hier bezogen auf Dyumatsena.

13. yat sāvitryā kṛtaṃ sa mahān pramāda iti: Auffällig an diesem Satz ist die Korrelation von yat (Neutrum) und sa (Maskulinum); erklärbar ist es aber insofern als sich sa auf «pramāda» bezieht. Speyer sagt in seiner Sanskrit-Syntax (1896, §272), das sei nichts Aussergewöhnliches.

15. kṣīṇāyur: BV bestehend aus dem PPP kṣīṇa von √kṣi (9) und ayus = Leben, als BV also: «einer, dessen Leben geschwunden ist», hier bezogen auf Satyavān. Das Adjektiv kṣīṇāyur steht auch im Vokabular zu L29, wird dort aber nicht als BV kenntlich gemacht.

16. śakyata iti = śakyate iti mit Sandhi 26

© 2021 Peter Meyer & Ralph M. Steinmann. Alle Rechte vorbehalten.

17. samāhūtasarvabrāhmaṇaḥ: BV bestehend aus sam + ā + PPP √hve (1) und sarva und brāhmaṇaḥ, als BV also: «einer, der alle Brahmanen zusammengerufen hat», hier bezogen auf Ashvapati. Auch wieder ein Beispiel für Lehmanns Grammatik 29.1.8

19. √mud (1) regiert entweder den Instr. oder den Lok., hier den Lok.
īpsita: PPP des Desiderativs der √āp (5) erlangen

20. gaṇitavatyāḥ sāvitryā: beide Gen. Sg. f., das erste ein Partizip Perfekt Aktiv des denominativen Verbs √gaṇ oder gaṇay

22. tasthau: 3. Sg. Perfekt Par. √sthā (1)

24. śrāntabalaḥ: BV bestehend aus dem PPP śrānta √śram (4) und balaḥ (Kraft), als BV also: «einer, dessen Kraft ermüdet ist», hier bezogen auf Satyvān.

27. kartitvā: Absolutiv √kṛt (6)

28. durbalaśarīraṃ: BV aus dur/duṣ (schlecht, gering) und bala (Kraft) und śarīraṃ (Körper), als BV also einer «der einen schwachen Körper hat», hier bezogen auf patiṃ.

29. sūryatejasam: BV bestehend aus sūrya und tejas (n.), dazu Geschlechtswechsel von n. zu m., als BV also: «einer, der den Glanz der Sonne trägt», hier bezogen auf puruṣa. [Der Akkusativ von tejas ist auch tejas, hier aber tejasam, weil maskulin.]

30. 'paharaṇāyātrāgata = apa + haraṇāya + atra + āgata = fürs Wegnehmen bin ich hierhergekommen. Das ungewohnte an diesem Satz ist die 1. Person Sg. in Verbindung mit einem PPP anstelle eines finiten Verbs. Dazu meint derselbe Speijer (1886, er schreibt seinen Namen noch holländisch), es sei nur erlaubt, auf das Personalpronomen der ersten und zweiten Person zu verzichten, wenn das Subjekt aus dem Zusammenhang klar ersichtlich sei (§376). Das ist hier der Fall: Im vorherigen Satz sagt Yama: «Ich bin Yama.»

31. aṅguṣṭhamātraṃ: BV bestehend aus anguṣṭha (Daumen) und mātram mit Geschlechtswechsel von mātrā (f. Mass) zu mātra (n.), also: «etwas, das das Mass eines Daumens hat», hier bezogen auf jīvita (n. Leben).

34. patibhaktyā: Lehmann will dieses Kompositum nicht als BV sehen, ich habe es, um ihm zu folgen, auch nicht als ein solches übersetzt. Aber es bestünde durchaus die Möglichkeit, dieses Kompositum als BV zu sehen, nämlich als substantivierten (also ohne Bezug auf ein Substantiv) BV bestehend aus pati und bhakti, als BV also «eine (weil die Form, wie sie im Satz steht ein Femininum im Genitiv ist), die ihren Gatten liebt».

    varacatuṣṭayaṃ = vara (Wunsch) catuṣṭayam (n. eine Vierzahl von etwas), steht nicht im Wörterverzeichnis von Lehmann.

36. labhatām: 3. Sg. Imperativ Ātmanepada von √labh (1)

37. aputraḥ: BV, siehe oben Satz 2

    śataputraṁ labhatām: ein ganz seltener Sandhi 55 mit einem Anunāsika

38. mayi putraśataṃ jāyatām: √jan (4) mit Lok.

41. pratidāya: Absolutiv prati + √dā (3) (zurückgeben), steht nicht im Vokabular.

42. jīver: 2. Sg. Opt. √jīv (1) und Sandhi 9

© 2021 Peter Meyer & Ralph M. Steinmann. Alle Rechte vorbehalten.